

COSUN MAGAZINE

04
2015

**"DE BIETEN STAAN
ER GOED OP"**

6

INDEX

Van de voorzitter	3
"Landbouw moet duurzaamheid kunnen aantonen"	4
"De bieten staan er goed op"	6
Volgend jaar meer areaal	8
Meer schieters	9
Mexico: Suiker in overvloed.....	10
IRS-informatie	12
Kort Nieuws.....	16

CONTACT

Cosun, redactieadres

Postbus 3411, 4800 MG Breda
076-5303307
secretariaat.rvb@cosun.com
www.cosunleden.nl

Suiker Unie centraal agrarische dienst

Postbus 100, 4750 AC Oud Gastel
0165-525252
agrarischedienst@suikerunie.com
www.cosunleden.nl
Voor adressen agrarische dienst in de regio zie: www.cosunleden.nl

COLOFON

Cosun Magazine

is een uitgave van Coöperatie Koninklijke Cosun U.A. voor leden van Cosun

Fotografie

Royal Cosun, Suiker Unie, IRS, Joop van Houdt, Coca-Cola Enterprises

Foto omslag

Cosun-teler Dennis Smits uit Kamperland

Basisontwerp

Koenders Design

Opmaak en druk

SMG-groep, Hasselt

© Coöperatie Koninklijke Cosun U.A., 2015

RANJA® MET VELDLEEUWERIK-SUIKER

Het gerenommeerde siroopenmerk Ranja® begint aan een nieuw leven. Het merk is onlangs opnieuw geïntroduceerd. Ranja is een 100% natuurlijk product. Behalve de gecertificeerde kristalsuiker, afkomstig van Veldleeuwerik-telers, bevat de siroop ook vruchtenconcentraten van Cosun-dochter SVZ.

WWW.SUIKERINFO.NL

Het Kenniscentrum suiker & voeding heeft zijn voorlichtingssite vernieuwd. De site informeert consumenten over allerlei aspecten van suiker, koolhydraten en voeding. Op de site staat ondermeer een voedingsmiddelen tabel met informatie over de hoeveelheid en soorten suiker in producten. Het Kenniscentrum doet ook onderzoek naar de relatie tussen suiker, voeding en gezondheid.

GEDROOGDE BIETENPULP

Leden van Cosun kunnen gedroogde bietenpulpbrok voor eigen gebruik bestellen. De bestelling loopt via het Cosun-bedrijf Duynie. Tot 1 oktober 2015 geldt voor afname in de komende campagne een vaste prijs van € 200,- per 1.000 kg (vrij op wagon, afleverende fabriek, los gestort in bulk, excl. BTW). Voor bestellingen na 1 oktober geldt de op dat moment geldende dagprijs. Voor vragen en bestellingen kunt u contact opnemen met Duynie (0172) 460 606 of info@duynie.nl.

CAMPAGNE 2015

KORT EN KRACHTIG

Dirk de Lugt
Voorzitter

De bietencampagne staat op het punt van beginnen: op 22 september worden de eerste bieten gesneden in de fabriek in Dinteloord. Op 25 september volgt Vierverlaten. Bepalend in de planning is het streven naar het hoogst mogelijke financiële resultaat. De transportkosten om de bieten aan te voeren, de opslag van de geproduceerde suiker en het transport naar de afnemers werken hier allemaal in door. Alles afwegend heeft dit geleid tot het besluit om Dinteloord wat eerder van start te laten gaan dan Vierverlaten. Qua efficiency in het productieproces doen de fabrieken niet voor elkaar onder. Ook zullen dit jaar weer bieten verwerkt worden in Duitsland, maar wel minder dan in de afgelopen jaren. De opbrengstprognose van 13,7 ton per hectare ligt boven het vijfjaarsgemiddelde

en dat is, gezien de late zaai en het koude voorjaar, een prima prestatie. Vanwege het kleinere areaal wordt het een korte campagne van bijna 14 weken, die naar verwachting nog voor de jaarwisseling zal zijn afgerond. Suiker Unie gaat ervan uit dat uit de komende campagne geen suiker hoeft te worden doorgeschoven naar het volgende seizoen.

Vol leveren

Onlangs heeft u, naast de leveringsvoorwaarden en het bietenzaadbestelformulier, de toewijzing voor 2016 ontvangen. Deze is ongeveer 2% hoger dan in afgelopen jaar. Het is van belang om de toewijzing in 2016 vol te leveren, omdat dit mede bepalend is voor de toekomstige leveringsrechten (LLB's) vanaf 2017.

Meer bieten na 2017?

Suiker Unie verwacht na afschaffing van de suikermarktordening in 2017 de suikerproductie verder te kunnen uitbreiden. Het is de bedoeling het benodigde extra bietenareaal onder te brengen bij de leden. We hebben door middel van onderzoek geprobeerd meer inzicht te krijgen in de afwegingen die individuele telers maken bij het inrichten van hun bouwplan. En in welke argumenten een rol spelen om meer of minder suikerbieten te gaan telen.

Afgelopen voorjaar zijn op diverse locaties in Nederland groepsgesprekken gehouden met bietentelers. Daarnaast hebben 540 telers een uitgebreide vragenlijst ingevuld. Uit de resultaten van dit onderzoek komt naar voren dat 84% van de ondervraagden geïnteresseerd is in uitbreiding van de teelt en 64% zelfs in een uitbreiding met meer dan 15%. Een deel van de ondervraagden verwacht

in de toekomst overigens meer bieten te leveren zonder het areaal te vergroten. Men gaat ervan uit dat de opbrengst per hectare verder zal stijgen. De belangstelling vermindert als de bieten geleverd moeten worden na half december.

Minimumprijs

Uit het onderzoek kwam tevens naar voren dat er veel waarde wordt gehecht aan een minimumprijs. Meer dan aan de mogelijkheid van doorschuiven, extra teeltvoorlichting of een lagere leveringsplicht (75% in plaats van 85%). De belangrijkste overwegingen bij de samenstelling van het bouwplan zijn de vruchtwisseling, het verwachte rendement en een stabiel inkomen. We concluderen hieruit dat er draagvlak is voor de systematiek die Cosun wil hanteren vanaf 2017. Aandachtspunten zijn de stabiliteit in de bietenprijzen en de kwaliteitsverrekening. Laat leveren moet voldoende aantrekkelijk blijven.

Ledenfinanciering

Met ingang van dit jaar biedt Cosun leden de mogelijkheid voor bepaalde tijd geld vast te zetten tegen een aantrekkelijke rente. De inleg was dit jaar uitsluitend mogelijk voor leden die in aanmerking kwamen voor UB-/BBU-uitkeringen. Ruim 10% van de leden die deze uitkering heeft aangevraagd, heeft ingelegd. Alles tezamen: 14,5 miljoen euro. Een mooi resultaat, waaruit blijkt dat er veel vertrouwen is in de coöperatie. Vanaf 2016 staat deelname open voor alle leden van Cosun, omdat u een deel van de uitbetaling van uw bietengeld kunt inleggen via de ledenfinanciering. Aan u de afweging en beslissing of u wilt inleggen en hoeveel.

"LANDBOUW MOET DUURZAAMHEID KUNNEN AANTONEN"

Coca-Cola wil in 2020 gecertificeerde duurzame herkomst agrarische ingrediënten.

"De landbouw moet de duurzame herkomst van zijn producten kunnen aantonen. Dat is voor deze sector de belangrijkste uitdaging", aldus Joe Franses, Director Corporate Responsibility & Sustainability bij Coca-Cola Enterprises (CCE). CCE produceert en distribueert in een groot deel van West-Europa de frisdranken van Coca-Cola. "We zouden graag zien dat alle telers van Suiker Unie meedoen met Unitip."

De landbouw zit in het hart van de duurzaamheidsuitdaging, stelt Joe Franses. "Bevolkingsgroei en een wereldwijd toenemende levensstandaard creëren een groeiende vraag naar agrarische producten. Tegelijkertijd leven we in een tijdperk dat wordt gekenmerkt door schaarste aan natuurlijke bronnen, zoals water, energie en voedsel, die allemaal op elkaar inwerken. In deze context is het een plicht om zo duurzaam mogelijk te produceren." Coca-Cola heeft daartoe voor haar eigen bedrijfsvoering ambitieuze doelstellingen geformuleerd. Met 2007 als referentiejaar wil CCE in 2020 onder andere de CO₂-voetafdruk voor haar eigen activiteiten met 50% verminderen, 100% van haar verpakkingen recycleren en zuinig omgaan met water. Oftewel het proceswater 100% hergebruiken in gebieden met wa-

terschaarste en de totale efficiëntie met 25% verhogen. Daarmee ligt het bedrijf op koers.

Gecertificeerde grondstof

Voor haar belangrijkste agrarische ingrediënten heeft Coca-Cola aangegeven dat ze in 2020 een gecertificeerde duurzame herkomst moeten hebben. Dat geldt dus ook voor suiker. Daarvoor heeft Coca-Cola de Sustainable Agriculture Guiding Principles (SAGP) opgesteld. Deze richtlijnen zijn in drie categorieën verdeeld: mensenrechten/arbeidsrechten, milieu en managementsystemen. Zo zijn kinderarbeid en gedwongen arbeid uit den boze. Voor wat het milieu betreft moeten telers ondermeer het ecosysteem en de biodiversiteit beschermen en bevorderen en het energie- en watergebruik reduceren. Bij managementsystemen kun

je denken aan effectieve oogstmethoden die verliezen minimaliseren. "Het gaat om een reeks van criteria", licht Franses toe vanuit het Londense hoofdkantoor van CCE. CCE rolt de SAGP nu uit naar de belangrijkste leveranciers van agrarische producten. Franses: "We werken met hen de komende vijf jaar samen om ons ervan te verzekeren dat zij aan onze verwachtingen voldoen. Daarbij is het van belang dat ze hun 'duurzame waarde'-ketens kunnen valideren en aantonen. Voor suikerbieten maken we daarbij gebruik van het SAI-platform."

Gold Level

SAI staat voor Sustainable Agricultural Initiative. Het platform bestaat voornamelijk uit grote internationale voedselproducenten en bevordert de duurzame landbouw. Franses: "In het SAI hebben

Joe Franses: "Het is onze plicht zo duurzaam mogelijk te produceren"

we het Farm Sustainability Assessment, het FSA mee helpen ontwikkelen. Daarmee kunnen akkerbouwers bepalen hoe zij in Europa op duurzaamheid scoren ten opzichte van best practices in hun teelt. Uiteindelijk verwachten we dat al onze suikerleveranciers deze tool gebruiken voor hun eigen keten. Daarmee zijn ze in staat de duurzaamheid van hun teelt aan te tonen."

Suiker Unie heeft inmiddels haar contractvoorwaarden en veiligheidscertificaat voor de bietenteelt in combinatie met de Nederlandse wetgeving en het gebruik van Unitip vergeleken met het FSA. Op basis van deze benchmark werd Suiker Unie - voor haar deelnemers aan Unitip - het Gold Level toegekend. Suiker Unie is de enige suikerproducent in Europa die dit niveau heeft. Daarmee is Suiker Unie koploper met haar duurzame bietenteelt.

Unitip

Franses: "Unitip voorziet in een raamwerk dat telers aanmoedigt om de best practices over te nemen, zoals een zo beperkt mogelijk gebruik van energie, meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen. Zo krijgt Suiker Unie een duidelijk overzicht van wat het beste werkt in de teelt en kan ze op basis van analyses telers nadere adviezen geven. We zien dan ook duidelijke overeenkomsten tussen het FSA en Unitip, dat ook nog eens een hogere opbrengst per hectare oplevert. We zouden graag zien dat alle telers van Suiker Unie meedoen met Unitip."

Samen optrekken

Coca-Cola is uitermate actief in het SAI. President is Ulrike Sapiro. Zij is bij The Coca-Cola Company in West-Europa Director Environment and Community. Franses: "We lopen mee voorop, omdat we bij het bevorderen van een duurzame teelt graag willen samenwerken met andere voedingsproducenten, met alle suikerproducenten en bietentelers. Via het SAI en het FSA, dat geheel in lijn is met onze SAGP, kunnen leveranciers van agrarische producten laten zien in hoeverre ze duurzaam opereren en voldoen aan de wensen en verwachtingen van hun afnemers. Niet alleen van Coca-Cola, maar ook van talrijke producenten van fast moving consumer goods die bij dit onderwerp samen optrekken."

Leverancier van het jaar

Coca-Cola is een grote klant van Suiker Unie. En suiker is belangrijk voor Coca-Cola. Vandaar dat de frisdrankproducent en Suiker Unie een intensieve werkkrelatie hebben, zoals Franses zegt. "Suiker Unie is één van onze belangrijkste leveranciers. We hebben het bedrijf in 2014 niet voor niets verkozen tot leverancier van het jaar. We deden dat op basis van een assessment, van ons Supply Relationship Management Framework. Dat kent vijf hoofdcriteria: kwaliteit, service, waarde, duurzaamheid en innovatie. Suiker Unie had een van de hoogste scores op het gebied van duurzaamheid."

Gouden status

Coca-Cola is ook aangesloten bij de onafhankelijke leveranciersbeoordeling van EcoVadis. Dit bureau beoordeelt in opdracht van meer dan veertig multinationals ruim 150 industrieën op duurzaamheidsthema's als milieu, eerlijke handel en arbeidsomstandigheden. Deze beoordeling heeft, net als in 2014, de gouden status opgeleverd voor Suiker Unie. Ze behoort tot de beste twee procent van alle deelnemende bedrijven.

Franses is daar heel content over. Op de vraag wat Suiker Unie, ondanks alle erkenning, nog kan verbeteren in duurzaamheid: "Zet de actieve samenwerking met Coca-Cola onverminderd voort en trek de enorme progressie van de laatste jaren door. Alle telers moeten de duurzame herkomst van hun suikerbieten kunnen laten zien. Een pluspunt daarbij is dat ze in het coöperatieve systeem nauw samenwerken met het bedrijf Suiker Unie. De telers begrijpen zodoende wat Suiker Unie en haar klanten van hen vragen. De relatie tussen de Nederlandse telers en Suiker Unie gaat dan ook niet alleen over volume en prijs, maar ook over duurzaamheid en milieu. Dat levert uitstekende resultaten op."

Paul Jurriëns

"Suiker Unie is één van onze belangrijkste leveranciers"

"DE BIETEN STAAN ER GOED OP"

Dennis Smits uit Kamperland wil alleen maar bieten telen voor de hoogste prijs. Meer telen voor een lagere prijs, is minder aantrekkelijk, vindt hij.

Op de lichtere grond zijn dit jaar minder planten opgekomen dan op de zwaardere. De korstvorming heeft de planten op de lichtere meer energie gekost om boven te komen. De zaden liggen er bovendien net iets dieper. Ook dat kost energie. Maar verder staan de bieten er goed op." Dennis Smits (25) is tevreden met de stand van het gewas. Acht hectare heeft hij dit jaar, waarvan één van een collega-teler. Normaliter teelt hij er tien. Vorig jaar met een opbrengst van 18 ton suiker per hectare, waardoor doorschuiven naar dit jaar onvermijdelijk werd.

Dit jaar teelt Dennis Florena KWS, het op een na beste bietencysteaaaltjeresistente ras op de lijst. Dennis: "Ik kies ieder jaar op basis van de rassenlijst het beste aaltjesresistente ras. Omdat BTS 990 uitverkocht was, is het Florena KWS geworden." De bieten zijn gezaaid op 17 maart. "Het liefst lever ik laat, want dat is financieel het aantrekkelijkst. Maar mijn vader heeft een voorkeur voor vroeg. We doen daarom nu de helft vroeg en de helft laat."

Bodemleven

Het bouwplan is ruim. Dennis heeft in maatschap met zijn ouders een akkerbouwbedrijf van 85 hectare, waarvan 4 hectare dijk en grasland. De grond is bont: van 15 tot 55 procent afslibbaar. "Onze strategie is de bodem zoveel mogelijk in stand houden door veel groenbemesters te zaaien, door te werken met lagedrukbanden en door in het najaar

organische mest aan te wenden. Dat geeft minder kans op structuurschade dan in het voorjaar", vertelt Dennis. Als groenbemesting zaait hij bladrammenas, gele mosterd en mengsels. "Het idee achter een groenbemestingsmengsel is dat iedere plantensoort bij de wortel een eigen, specifiek oxidaat heeft dat bodemleven activeert. Dat geeft meer variatie. Ik heb er nog te weinig ervaring mee om te kunnen zeggen of het veel effect heeft. Wel is het zo, dat mengsels iets meer aandacht vragen bij de zaaibedbereiding. De planten hebben ook iets meer tijd nodig om zich te ontwikkelen."

Duurzaam koekjesgraan

Dennis heeft in zijn bouwplan ondermeer in een 1 op 5-teelt consumptieaardappelen voor de export. Graan teelt hij 1 op 2, waarvan dit jaar 15 hectare tarwe voor Tritiko, een duurzame teeltproject van een maalderij en CZAV. De tarwe is bestemd voor producten van het merk Lotus, zoals koekjes. Dennis mag daarom in het graan geen Isoproturon gebruiken. De stikstofbehoefte bepaalt hij met een N-Tester. De tester meet het chlorofylgehalte van

Dennis Smits: "Telen voor de hoofdprijs"

het blad. Dennis gebruikt de tester alleen in het graan. Om hem in andere gewassen te kunnen gebruiken, moet hij eerst gekalibreerd worden. Net als de N-sensor op de trekker die de stikstofgift afstemt op de plaatselijke behoefte. Die gebruikt Dennis nog niet. "Het systeem is nog in ontwikkeling", vertelt hij. De sensor meet het zonlicht dat door het gewas wordt gereflecteerd. Daarvoor is voldoende biomassa nodig. "In de bieten heb je er niet veel aan", aldus Dennis. "Op het moment dat je de stikstofbehoefte wilt weten, is er te weinig biomassa om die goed te kunnen meten. Wil je een bietenperceel duurzaam bemesten, dan zul je het moeten zoeken in bodemkaarten en bodeminformatie per vierkante meter. Verder kun je op zandgrond naar rijenbemesting. Maar op klei heeft dat geen meerwaarde omdat mest daar minder snel uitspoelt."

Blauwmaanzaad

Behalve aardappelen, bieten en graan teelt Dennis ook cichorei (8 hectare) en blauwmaanzaad (3,5 hectare). "De teeltkosten van blauwmaanzaad zijn laag en het is een product dat je lang kunt bewaren. De prijs fluctueert heel erg. Die is nu erg slecht. Maar ik gok erop dat er minder areaal wordt ingezaaid in Europa en dat hij omhoog gaat", vertelt hij. Dennis teelt het blauwmaanzaad als alternatief voor eerstejaarsplantuien. "Die hebben we dit jaar voor het eerst niet. We hadden geen geschikt perceel voor de teelt. De grond wordt zieker door witrot, fusarium en stengelaaltjes. Maar ook arbeidstechnisch kwam het niet uit." Dennis zit na de recente verhuizing van zijn ouders midden in een omvangrijke verbouwing van de boerderij. Zijn ouders draaien overigens nog steeds op volle kracht mee. Hij combineert de boerderij met een baan bij CZAV. Dennis is bij CZAV adviseur bemesting en gewasbescherming. Spuiten is afwegen, stelt hij. "Als de voordelen maar heel klein zijn, is het soms beter een bespui-

"De bodem zoveel mogelijk in stand houden door veel groenbemesters te zaaien"

ting niet uit te voeren. Je moet bovendien eerst zelf de situatie goed beoordelen voor je besluit te gaan spuiten. Voordat ik tegen onkruid spuit, ga ik eerst kijken hoe erg de onkruiddruk is. De dosering pas ik daarop aan. Zo ga ik voor een bladschimmelbestrijding af op de IRS-informatie, maar ik luister ook naar hoe de situatie bij collega's in de buurt is om de situatie in te schatten."

Veldleeuwerik

Dennis is ook gecertificeerd Veldleeuwerik-adviseur. Hij heeft daartoe een opleiding gevolgd bij CAH Vilentum in Dron-ten. "We hebben onder andere een zeer uitgebreid duurzaamheidsrapport moeten schrijven, met daarin alle Veldleeuwerik-indicatoren. Doordat het zo uitgebreid moest, heb ik me daar zeer grondig in verdiept", vertelt hij. Als Veldleeuwerik-adviseur heeft Dennis vooral een klankbordfunctie. "Voor Veldleeuwerik moet je inzet tonen en de bereidheid hebben om te veranderen. Anders heeft het geen zin. Je moet zelf initiatief nemen en zelf een bedrijfsplan maken. De een gaat dat gemakkelijker af dan de ander. Mijn taak is met de teler inhoudelijk meedenken over de onderwerpen."

Dennis doet met zijn bedrijf zelf niet mee aan Veldleeuwerik. "Je doet met Veldleeuwerik mee om meer kennis en ervaring voor je bedrijf op te doen. Voor mij is het rendement van de extra tijd die ik in de bijeenkomsten moet investeren beperkt, omdat ik er door mijn CZAV-werk al intensief mee bezig ben. Ik ben een praktiserende Veldleeuweriker zonder erkenning", zegt hij.

Toekomst teelt

De toekomst van de bietenteelt ziet hij met vertrouwen tegemoet. "De vraag is hoe de markt zich gaat ontwikkelen als de quotering er eenmaal af is. Cosun heeft een goed suikersysteem, waarmee we doorkunnen. De suikermarkt zal uitmaken hoe de teelt zich ontwikkelt. Ik zal altijd telen voor de maximale hoeveelheid die nodig is voor de hoofdprijs. Als je meer levert, wordt de prijs lager. De vraag is dan of die kan concurreren met het saldo van andere gewassen. Hoe meer bieten je teelt, hoe groter ook het beslag op je bouwplan. Op de langere termijn bekeken kan dat leiden tot lagere opbrengsten."

Ton Schönwetter

VOLGEND JAAR MEER AREAAL

De bietencampagne start op 22 september. De campagne zal korter zijn dan in voorgaande jaren door het geringere areaal. Zonder doorgeschoven bieten en met een iets hogere toewijzing kan het areaal in 2016 groeien naar 75.000 hectare.

Op 22 september begint de verwerking van de bieten in de fabriek in Dinteloord. De fabriek in Vierverlaten start enkele dagen later.

Zoals bekend is 2015 een bijzonder jaar. Door de grote oogst in 2014 zijn veel bieten doorgeschoven naar 2015 en is er ruim 20% minder areaal. Met de huidige opbrengstverwachting van ruim 82 ton per ha en een areaal van bijna 59.000 hectare is er circa 4,8 miljoen ton bieten te verwerken. De campagne zal dan bijna veertien weken duren.

Door de relatief late inzaai, veel overzaai en tragere beginontwikkeling lijkt de opbrengst in het noorden wat onder

het gemiddelde te blijven. In het zuiden verwacht Suiker Unie een iets boven-gemiddelde opbrengst. Vanwege die opbrengstverschillen tussen Noord- en Zuid-Nederland start de fabriek in Dinteloord enkele dagen eerder dan die in Vierverlaten. Op deze manier worden transportkosten van bieten en suiker zo veel mogelijk beperkt.

Korte campagne

Anders dan voorgaande jaren, zal de campagne van dit jaar zeer waarschijnlijk voor de jaarwisseling afgerond worden. Het zal een uitzondering zijn, want voor komende jaren verwacht Suiker Unie weer campagnes van rond de achttien weken die doorlopen tot de tweede helft van januari. Start en einde van deze campagne zijn dus anders dan normaal. Ook in veel andere landen in Europa is het bietenareaal dit jaar kleiner dan in 2014. Vrijwel nergens worden topopbrengsten verwacht, omdat deze zomer in grote delen van Europa hitte en droogte hebben gespeeld. Toch zal het quotum ruimschoots vol komen, waardoor het aanbod op de Europese markt ruim is. Dat vertaalt zich ook in de quotumsuiker-

prijzen die nog steeds op een laag niveau liggen.

Toewijzing 2016

Ook al is de campagne 2015 dan nog niet gestart, toch zijn sommige telers nu al bezig met de planning voor 2016. De toewijzing is ten opzichte van 2015 gestegen met 2%. Het toewijzingspercentage is met 3% weliswaar gelijk aan 2015, maar de basisreferentie is 2% hoger. Dat betekent dus ook dat de hoeveelheid quotumbieten die een teler kan leveren, groeit met zo'n 2%. Het areaal zal in 2016 fors stijgen ten opzichte van 2015, omdat er geen suiker doorgeschoven wordt. Suiker Unie verwacht ongeveer hetzelfde bietenareaal te verwerken als in 2014, zo'n 75.000 hectare.

Voor de telers is het belangrijk op zijn minst de toewijzing vol te leveren, omdat dat medebepalend is voor de leveringsrechten vanaf 2017. Immers, vanaf dat jaar krijgen de telers een vast leveringsrecht dat gebaseerd is op de levering van quotumbieten in 2014, 2015 en 2016.

Gert Sikken

MEER SCHIETERS

De opbrengstprognose is 13,7 ton suiker per hectare. De bladschimmelontwikkeling lijkt goed onder controle. Opvallend is dat er dit jaar meer schieters zijn.

Het voorjaar en de vroege zomer waren relatief koud, droog en zonnig. Bij de beginontwikkeling van de bieten is vooral de temperatuur van belang. Daardoor bleef de groei in deze periode duidelijk achter. De groeipuntsdatum is pas bereikt op 23 juni, een week later dan het langjarig gemiddelde. Vanaf eind juni was het gemiddeld warmer en zonniger dan normaal. Ondanks de droge groeiomstandigheden hebben de bieten daar toch van kunnen profiteren.

Afwachten

De verwachte suikeropbrengst van 13,7 ton is 0,1 ton hoger dan het vijfjaarsgemiddelde. Bij deze prognose wordt ervan uitgegaan dat we vanaf nu gemiddelde weersomstandigheden zullen hebben. Na een relatief droge zomer is inmiddels vrijwel overal voldoende regen gevallen. In het zuiden is de hoeveelheid neerslag regionaal nog lang beperkt gebleven. Negatieve effecten van de droogte waren zichtbaar in Zeeland, het oosten van Noord-Brabant en in Limburg. In het zuidoosten werd op veel bietenpercelen berekend.

Gezonde bieten

Positief is, dat het bietengewas gemiddeld zeer gezond erbij staat. De eerste aantastingen van bladschimmels deden zich dit jaar later voor dan normaal. In Flevoland en Drenthe werden de eerste aantastingen begin juli zichtbaar. In het noordelijk kleigebied pas in de tweede week van augustus.

Naar het oordeel van de agrarische dienst is er door de bietentelers adequaat op gereageerd. Naar aanleiding van de regio-

nale attenderingen van het IRS wordt het gewas eerst bekeken alvorens te spuiten. Om telers bij de beoordeling te helpen zijn dit jaar in bijna alle regio's zogenaamde flitsbijeenkomsten in het veld georganiseerd. Aan de hand van voorbeelden is getoond hoe de eerste aantastingen op het bietenblad gevonden kunnen worden. Wanneer geen aantasting werd gevonden, werd de bespuiting uitgesteld.

Let op veiligheidstermijn

Hoewel de campagne later start, blijft het belangrijk rekening te houden met de veiligheidstermijnen. Voor alle fungiciden geldt dat ze een eigen termijn hebben. Extra attentie is nodig bij Opus Team. De veiligheidstermijn hiervoor in suikerbieten is namelijk gewijzigd van 14 naar 46 dagen. De kortste veiligheidstermijn heeft nu Sphere met 21 dagen. Voor de andere fungiciden is dit 28 dagen. Gebruik middelen zo veel mogelijk afwisselend om resistentie te voorkomen. De keuze voor een middel is uiteraard afhankelijk van de soort bladschimmel.

Schieters

De temperatuurontwikkeling na de inzaai is ook bepalend voor het ontstaan van schieters. Het theoretisch model heeft

Biet met zijschierter

niet voorspeld dat we dit jaar met meer schieters te maken zouden krijgen. Toch kwamen er wel meer schieters. Onduidelijk is waar dit precies aan ligt. Naast een lage temperatuur kunnen ook andere stressfactoren van invloed zijn, zoals korstvorming of diep zaaien. Het lijkt erop dat sommige rassen iets gevoeliger zijn. Echter, bij rassenproeven in de afgelopen jaren zijn er nauwelijks verschillen naar voren gekomen.

Pieter Brooijmans

Bij zichtbare schimmelaantasting wordt een bespuiting uitgevoerd

MEXICO: SUIKER IN OVERVLOED

Met een productie van 6 miljoen ton is Mexico de op vijf na grootste suikerproducent ter wereld. De consumptie is ruim 4 miljoen ton. De rest moet geëxporteerd worden en gaat vooral naar de VS. Vanwege de stijgende export daarheen zijn kortgeleden afspraken gemaakt om deze te beperken.

De suikerrietenteelt in Mexico kent een lange historie. Het gewas is er zo'n vijf eeuwen geleden geïntroduceerd door de Spanjaarden.

De Mexicaanse suikerproductie schommelde jarenlang rond de 5 miljoen ton, maar is gestegen naar zo'n 6 miljoen ton, met in 2012/13 een uitschieter naar bijna 7 miljoen ton. In de vijftig Mexicaanse suikerfabrieken werken 37.000 mensen. De bedrijven zijn gemiddeld klein, maar er zijn ook grote, efficiënte fabrieken.

70 ton per hectare

Mexico verbouwt 800.000 hectare suikerriet. Het is na maïs het grootste gewas. De gemiddelde opbrengst is 70 ton per hectare met een suikergehalte van 14%.

De oogst is veelal handwerk

De rietstengels gaan op transport

De productie vindt plaats in vijftien van de 23 deelstaten. Ongeveer 80% van de teelt is voor de watervoorziening volledig of gedeeltelijk afhankelijk van irrigatie. In sommige streken is de watervoorziening problematisch. In hooggelegen gebieden is er kans op schade door vorst in de winter. Bij de rassenkeuze wordt hiermee rekening gehouden.

184.000 suikerriettelers

Geoogst wordt tussen oktober en juni. Het riet wordt veelal met de hand gekapt. Voor de oogst worden 150.000 dagloners ingezet, die werken op stukloonbasis. Ze werken zes dagen per week, 7 tot 12 uur per dag. Een dag werken levert 300 peso's (17 euro) op.

De teelt is kleinschalig. Mexico heeft 184.000 suikerriettelers. Dat is gemiddeld ruim 4 hectare per teler. De kleinschaligheid is een erfenis van de Mexicaanse revolutie van honderd jaar geleden. Die leidde tot regels voor het grondbezit.

70% MEXICANEN TE DIK

Volgens een rapport van de FAO uit 2013 heeft 70% van de Mexicanen overgewicht. 33% is veel te zwaar. Dat is nog meer dan in de Verenigde Staten (31%). Een op de zes Mexicanen heeft diabetes. De Mexicaanse regering heeft al verschillende maatregelen genomen om het voedingspatroon van de Mexicanen te beïnvloeden. In het weekeinde is tv-reclame voor junkfood en frisdrank op 'prime time' verboden. Ook is er een heffing op suikerhoudende dranken ingesteld van 1 peso per liter (€ 0,06) en een extra btw-heffing van 5% voor voedsel met een hoge calorische waarde, zoals zoutjes en chocolade.

WABCG-BIJEENKOMST IN GUADALAJARA

De wereldorganisatie van suikerriet- en suikerbietentelers (WABCG) kwam dit jaar bijeen in Guadalajara in Mexico. De focus lag op de suikerindustrie in Midden- en Zuid-Amerika.

Opvallend was dat vrijwel elke spreker zijn verhaal begon met een opsomming van het aantal mensen dat direct of indirect van de suikerindustrie afhankelijk is. De regeringen van de betrokken landen kunnen het zich niet veroorloven om de suikerindustrie ten onder te laten gaan. Ondanks de lage prijzen op de wereldmarkt, wordt de suikerproductie niet verminderd.

Cuba en Brazilië

Nu de verhoudingen tussen de VS en Cuba verbeteren wordt een stijging verwacht van de Cubaanse suikerproductie. Cuba produceerde ooit meer dan 10 miljoen ton per jaar. Nu is dat 1,5 miljoen ton.

Suikerreus Brazilië heeft het de laatste jaren moeilijk. De groei is er al jaren uit. De devaluatie van de Braziliaanse munt heeft echter tot gevolg dat de suikerprijsdaling in de afgelopen jaren, uitgedrukt in real, zeer beperkt is. De concurrentiepositie van Brazilië is hierdoor versterkt.

De suikerfabriek

De prijs die de telers ontvangen voor hun suikerriet is bij wet geregeld. 57% van de referentieprij voor suiker wordt uitbetaald aan de leveranciers van het suikerriet.

Suikeroorlog

Mexico vormt sinds 1994 met de VS en Canada de vrijhandelszone NAFTA. De partijen hebben afgesproken hun importtarieven fors te verlagen, dan wel af te schaffen. Het vrijere handelsverkeer heeft

ertoe geleid dat in Mexico de suikerconsumptie is gedaald, omdat suiker vervangen is door isoglucose (geïmporteerd uit de VS). Mexico heeft de export van suiker naar de VS fors opgevoerd. Na klachten van de Amerikaanse suikerindustrie heeft de Amerikaanse overheid ingegrepen en een importheffing opgelegd voor de import van suiker uit Mexico. De Mexicaanse regering heeft gereageerd met heffingen op isoglucose. Na uitvoerige onderhandelingen is er in december vorig

jaar een akkoord gesloten. De import vanuit Mexico wordt beperkt tot de hoeveelheid die de VS nodig heeft voor de dekking van de nationale suikerbehoefte. Dat is zo'n 1,5 miljoen ton. Mexico zal voor de suiker een minimumprijs hanteren, zodat de prijs in de VS niet te ver kan dalen.

Gesubsidieerd

Een belangrijk argument voor het ingrijpen van de Amerikaanse overheid is de beschuldiging dat de Mexicaanse suikersector gesubsidieerd wordt. Iets wat onder andere zou blijken uit het belang van de overheid in de suikerindustrie. In 2001 heeft de Mexicaanse regering 27 fabrieken overgenomen die in financiële problemen verkeerden. De meeste daarvan zijn inmiddels weer verkocht of gesloten. Bij een veiling in juni heeft de regering vier van de laatste negen fabrieken (goed voor 20% van de nationale productie) verkocht. Op de overige vijf werd geen bod uitgebracht.

Jan Willem van Roessel

Na de oogst worden ook de stengelresten verzameld

KALK GOED VOOR BODEM EN BIETEN

Benut het najaar om uw bietenpercelen voor 2016 te bekalken. Hiermee brengt u de pH van uw bodem weer op peil. Op klei- en zavelgronden verbetert bovendien hierdoor de bewerkbaarheid van de grond en de gevoeligheid voor slemp neemt af. Houd er rekening mee dat de pH-verschillen binnen niet-egale percelen groot kunnen zijn.

Figuur 1. Op lichte gronden neemt de kans op mangaangebrek toe bij pH's boven 5,6.

Op lichte gronden (zand en dal) daalt de pH jaarlijks met ongeveer 0,1. Als u jarenlang niet bekalkt, is de kans groot dat uw bieten bij een te lage pH groeien. Vooral als de pH (ver) onder 5,0 zakt, remt dat de groei van de bieten en zijn ze gevoeliger voor ziekten en plagen, bijvoorbeeld wortelbrand en aaltjes. Dat kost uiteindelijk opbrengst. Klei- en zavelgronden hebben in het algemeen een voldoende hoge pH. Vooral op oudere gronden kan de reserve aan kalk in de bodem opraken. Als dat het geval

is, gaat ook hier de pH geleidelijk dalen en wordt uiteindelijk te laag. Bekalken is dan de remedie. Bekalken kan op klei- en zavelgronden sowieso nuttig zijn omdat de calcium in kalk de structuur van de bouwvoor bevordert.

Gewenste hoogte pH

Op lichte gronden is de hoogte van de optimale pH afhankelijk van het aandeel aardappelen in het bouwplan en het organische stofgehalte. Een hoger aandeel aardappelen en een hoger organischestofgehalte betekenen een

lagere optimale pH. In een bouwplan met 1:3 aardappelen en 1:4 bieten is de optimale pH op een perceel met minder dan 5% organische stof bijvoorbeeld 5,6. Deze waarde heeft uw perceel minimaal nodig als er bieten op komen. Als de pH van uw grond hoger is dan 5,6 hoeft u niet te bekalken. De bouwplanopbrengst zal daardoor niet of nauwelijks stijgen, de kans op mangaan- en boriumgebrek neemt dan wel toe (figuur 1).

Op klei- en zavelgronden is de hoogte van de optimale pH vooral afhankelijk van het organischestofgehalte en in mindere mate de zwaarte van de grond (lutum%). Op een zware zavel (18-25% lutum) met 2,0-2,9% organische stof bijvoorbeeld, moet de pH minimaal 6,6 zijn voor maximale bouwplanopbrengsten. Voor een optimale structuur is een pH van ruim boven 7,0 gewenst.

In de Teelthandleiding (www.irs.nl) en in het Handboek Bodem en Bemesting (www.handboekbodemenbemesting.nl) vindt u de optimale pH's voor diverse situaties.

Rubriek onder
verantwoordelijkheid van:

Postbus 32, 4600 AA Bergen op Zoom

Tel.: +31 (0) 164 274 400
Fax.: +31 (0) 164 250 962

irs@irs.nl
www.irs.nl

Eindredactie: Jurgen Maassen

Figuur 2. Slecht groeiende bieten op een perceelsgedeelte met een pH van 4,3. Verderop was de pH 6,2. Gemiddeld was de pH van dit perceel 5,4.

pH-verschillen binnen uw perceel

De pH op uw uitslagenformulier geeft het gemiddelde pH-niveau van uw perceel weer. Als er binnen uw perceel grote verschillen zijn in organischestof- en/of lutumgehalte kunnen er daardoor ook grote verschillen in pH zijn. Op lichte perceelsgedeelten (bijvoorbeeld zandkoppen) kan de pH soms tot 2,0 lager zijn dan op zwaardere gedeelten (figuur 2). Zeker als de pH ver onder de 5,0 zakt, uit zich dat in een slechte groei en een forse

opbrengstdaling.

Neem op niet-egale percelen meerdere pH-monsters en pas de kalkgift, ook binnen een perceel, aan op de hoogte van de pH!

Hoogte kalkgift

Op uw uitslagenformulier staat de adviesdosering en de pH die u daarmee realiseert. U kunt ook zelf met behulp van de applicatie Kalkbemesting (www.irs.nl/kalkbemesting) uitrekenen hoeveel kalk (Neutraliserende Waarde) u moet geven om de gewenste pH te bereiken. In figuur 3 staat een voorbeeld hiervan. Bij een najaarstoepassing zijn alle gangbare kalkmeststoffen geschikt.

Voor het op peil houden of brengen van de bodemstructuur zijn geen duidelijke adviesdoseringen. In de praktijk zijn goede ervaringen met Betacal-giften tussen 10 en 20 ton per hectare. Voor structuurverbetering zijn gemalen kalkmeststoffen minder geschikt dan Betacal, omdat deze bij een relatief hoge pH niet of slecht oplossen. Betacal bevat naast calcium ook andere waardevolle nutriënten (tabel). Bedenk wel dat het fosfaat voor 100% en

de stikstof voor 50% meetellen voor de gebruiksnormen.

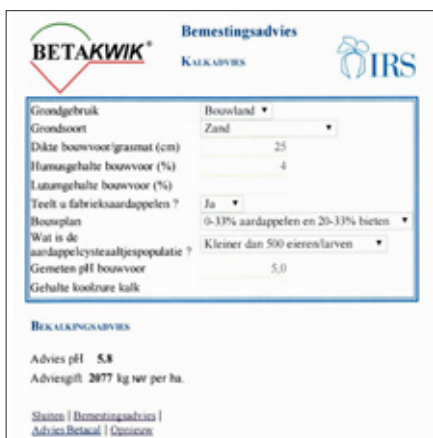
Aanvoer van organische stof, Neutraliserende Waarde en nutriënten met 10 ton Betacal-flow, in kg (B en Mn in gram).

organische stof	600
Neutraliserende Waarde (NW)	1700
calcium (CaO)	1800
magnesium (MgO)	80
stikstof (N)	22,5
fosfaat (P ₂ O ₅)	80
kalium (K ₂ O)	8
zwavel (SO ₃)	50
borium (B)	30
mangaan	1000

Kalk goed inwerken

De kalkgift is bedoeld om de hele bouwvoor te voorzien. Werk deze dan ook na het toedienen hier goed doorheen. Door het intensieve contact van de kalkdeeltjes met de grond zal de werking van de kalk optimaal zijn. Denk aan uw bodemstructuur en werk daarom alleen in als de grond voldoende droog is.

Peter Wilting

BETAKWIK® Bemestingsadvies Kalkadvies

Grondgebruik: Bouwland
 Grondsoort: Zand
 Dikte bouwvoor/grasmat (cm): 25
 Humusgehalte bouwvoor (%): 4
 Lutumgehalte bouwvoor (%):
 Teelt u fabrieksaardappelen? Ja
 Bouwplan: 0-33% aardappelen en 20-33% bieten
 Wat is de aardappelstapelpopulatie? Kleiner dan 500 eieren/larven
 Gemeten pH bouwvoor: 5,0
 Gehalte koolzure kalk:

Bekalkingsadvies
 Advies pH: 5,8
 Adviesgift: 2077 kg per ha.

Shuiten | Bemestingsadvies | Advies Betacal | Opticon

Figuur 3. Voorbeeld van bekalkingsadvies (hoeveelheid NW per hectare) met behulp van applicatie Kalkbemesting (www.irs.nl/kalkbemesting).

BIETVRIENDELIJK ROOIEN LOONT

Perfect bieten rooien is echt vakwerk dat goed samenspel vraagt tussen teler, machinist en rooier. De eisen zijn hoog: alle blad en bladresten volledig verwijderen, de bieten netjes uit de grond lichten, voorzichtig reinigen en zorgvuldig opslaan. Cruciaal is ter plekke de afstelling van de rooier aanpassen aan de omstandigheden om maximaal te oogsten. Dit artikel geeft daarvoor tips.

Naast de plannen voor het volggewas, speelt de stand van het gewas. Geef een gezond bietengewas op een perceel dat ook later in het seizoen goed bereikbaar is de kans om het langste door te groeien. Percelen waar de groei er (pleksgewijs) uit is of met niet bewaarbare bieten (aangetast door bijvoorbeeld stengelaaftjes of rhizoctonia) kunt u beter in overleg met de Agrarische Dienst vroeg leveren.

Gunstige omstandigheden

Niet alleen een uniform gewas, een vlak perceel, de perceelsvorm en het vakmanschap van de machinist tellen. Gunstige omstandigheden hebben een grote invloed. Onder ongunstige omstandigheden kan de capaciteit (ha/uur) 20% dalen en het brandstofverbruik (l/

ha) 34% stijgen, zo blijkt uit recente metingen in Frankrijk. Benut maximaal de gunstige omstandigheden. Ook voor beter bewaarbare bieten en behoud van bodemstructuur.

Alle bieten

Verlies aan hele bieten is niet nodig. Als u hele bieten ziet liggen, is het gewenst de oorzaak op te sporen en gelijk te verhelpen. Als ze in een rij liggen, wijst dat op een technische oorzaak voor het 'lekken' uit de rooier. Hele bieten kunnen onkruidbieten geven in een volgende teelt, voorkom dit.

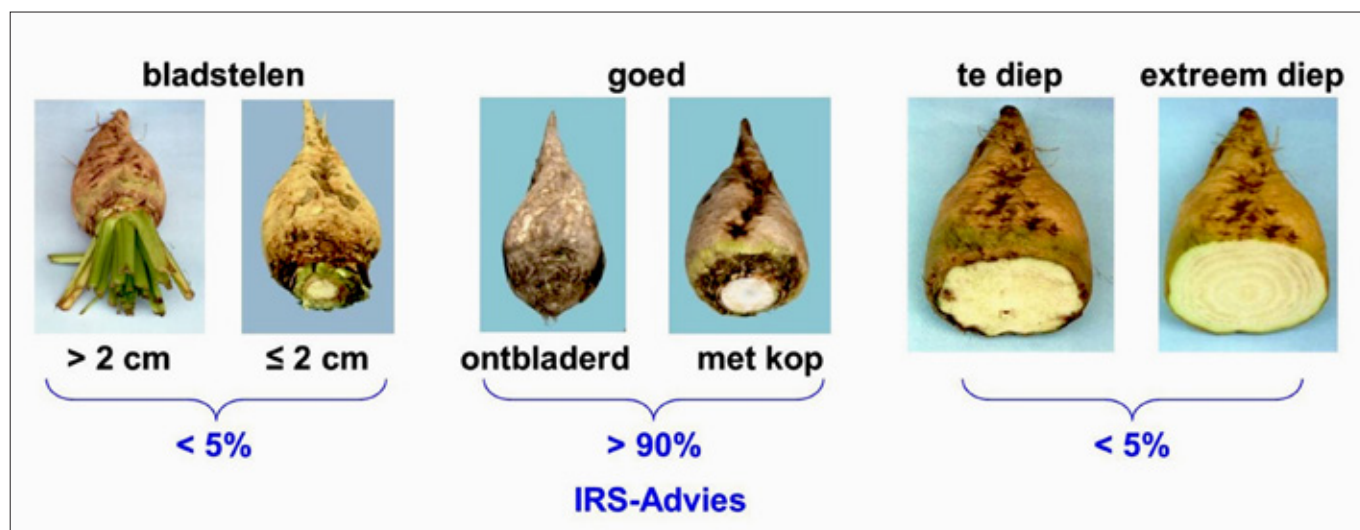
Hele biet

Elke moderne rooier kan goed kopwerk leveren: alle bladresten net verwijderd en de kop er nog aan. Een goede machinist weet de juiste instelling te vinden en te

handhaven op uw perceel, met maximaal 5% van de bieten met bladstelen langer dan 2 centimeter en maximaal 5% te diep gekopte bieten (zie ook figuur 1). Een extreem gekopte biet geeft dubbel verlies: direct verlies aan opbrengst en ongeveer 50% extra verlies in de bewaring. Dat geldt ook voor te veel bladstelen: kans op een boete en extra bewaarverliezen. Streef daarom naar meer dan 90% goed gekopte bieten.

Minimale puntbreuk

Puntbreuk was in onze metingen steeds de grootste verliespost. Gemiddeld 1,7 ton per hectare, met uitschieters tot 5 ton per hectare! Ideaal is dat alle bieten afbreken bij een diameter kleiner dan 2 cm. Toprooiers hebben meer dan 90% bieten met een breukvlak kleiner dan 2 cm diameter (breedte van 1 vinger) en bij

Figuur 1. IRS-kopadvies: ontblader en kop de bieten zo dat meer dan 90% van de bieten goed gekopt is en maximaal 5% te veel resten van bladstelen heeft dan wel te diep gekopt is.

de rest van de bieten niet meer dan 4 cm (breedte van 2 vingers). Dit is eenvoudig te controleren aan de gerooide bieten. Neem daarvoor alleen bieten met een 'vuil' breukvlak en geen 'witte' breukvlakken die gemaakt zijn bij het storten en lossen van de kipper. Hoe hoger de puntbreuk hoe hoger de bewaarverliezen. Extra reden om puntbreuk te beperken bij bieten die lang bewaard worden. Dat geldt ook voor het aanleggen en storten van de hoop.

Direct aanpassen

Metten of schatten van de rooiverliezen geeft snel een beeld waar nog winst te halen is. In Zweden hebben ze het Nederlandse voorbeeld gevolgd om rooiverliezen te meten. Ze hebben ook ervaring opgedaan met direct aanpassen van de rooier en opnieuw meten. Bij alle onderzochte praktijkrooiers waren de rooiverliezen na direct aanpassen een stuk lager, gemiddeld 37%.

App

Voor de strijd tegen oogstverliezen zijn enkele handige hulpmiddelen beschik-

Figuur 3. Dit mag gezien worden. Goede rooikwaliteit: bladresten netjes verwijderd, weinig beschadiging en aanhangende grond en minimale puntbreuk.

baar: een app op de smartphone, een applicatie op www.irs.nl en een kop-/puntmaatje (figuur 2). Voor de exacte bepaling van puntbreuk gebruikt u de IRS App. Met een QR-code is deze op te roepen op de smartphone. Meet van 20 representatieve bieten de diameter van de puntbreuk, gebruik hiervoor de uitsparing en maatverdeling op het Puntmaatje. De waarden invoeren op de smartphone en het resultaat wordt berekend. De uitkomst is ook op te slaan. Ook getallen

voor kopverlies en verlies aan hele bieten zijn in te voeren. De uitkomst wordt uitgedrukt in ton verlies per hectare. Met een waardering in stoplichtkleuren is snel te zien wat goed gaat en waar nog kansen liggen voor verbetering.

Figuur 2. Puntmaatje voor bepaling puntbreuk. De tabel helpt om rooiverliezen als gevolg van puntbreuk snel te schatten. De app, toegankelijk via de QR-code, is voor het exacter bepalen van puntbreuk. Bij een puntbreuk kleiner dan 2 cm diameter is het verlies verwaarloosbaar. Een gat van 2 cm diameter helpt hierbij. Het Puntmaatje kan hiermee ook opgehangen worden in de cabine van de rooier.

De App Oogstverliezen is toegankelijk via deze QR-code.

Samen

Goede communicatie over de rooikwaliteit levert meer op dan de discussie over het laatste tientje van het rooitarief. Ieder perceel vraagt een andere rooierinstelling door verschillen in grondsoort, ras, bietgroei, rooiomstandigheden en gewasregulering. Neem de rooikwaliteit door met de machinist. Zeg er iets van als het goed is en ook als het beter kan. De vakman op de rooier kan daarmee gelijk de afstelling aanpassen voor perfecte rooikwaliteit. De extra aandacht tijdens het rooien loont en is een mooie beloning van alle inspanningen tijdens het seizoen.

Frans Tijink

KORT NIEUWS

GOED VOORBEREID BIETEN BEWAREN

Uit verhalen van telers over bietenbewaring van vroeger blijft een beeld bij van bietenhopen afgedekt met allerlei materiaal dat gevonden werd in de schuur en van voortdurend van de hoop waaierend plastic. De hedendaagse bietenbewaring is professioneler. Er zijn diverse soorten goed afdek materiaal te koop, evenals niet al te dure, goede bevestigingssystemen.

Temperatuur volgen

Een goede voorbereiding voorkomt ongemakken. Denk bij de bewaring van te voren goed na over de grootte van de ligplaats, de grootte van de hoop en de afmetingen van de afdekmaterialen. Om de bewaarverliezen tijdens de korte en de lange bewaring te beperken is het nodig de temperatuur in de bietenhoop goed te volgen. Over het algemeen zijn de bieten in de afgelopen jaren goed bewaard, bij hoge én bij lage temperaturen. Aandacht blijft echter nodig.

Meer weten

Belangrijke aandachtspunten bij bewaring zijn opgenomen in de flyer die aan iedere teler is toegezonden. Meer informatie staat

ook op www.cosunleden.nl en www.irs.nl. Kunt of wilt u niet zelf de bieten afdekken? Dan is er altijd nog de service van de Agrarische Bedrijfsverzorging.

Flyer 'Hoe beperk ik bewaarverliezen?'

CIBE BERLIJN

Op het driejaarlijkse congres van CIBE, de Europese organisatie van bietentelers, in Berlijn was de afschaffing van de marktordening een belangrijk aandachtspunt.

Tot op heden hebben telers en industrie in de overige EU-landen nog geen overeenkomsten gesloten over de leveringsvoorwaarden in 2017. De angst bestaat dat de bietenprijzen nog verder onder druk komen, gezien de lagere suikerprijzen in de EU. Op de wereldmarkt lijkt er voor het eerst in vijf jaar een evenwicht tussen productie en consumptie te komen. Aan de prijsvorming is dit nog niet te merken, vanwege de grote suikervoorraden. Het geeft wel wat hoop voor de toekomst. Probleem blijft dat de productie sterk wordt beïnvloed door de politiek. Dat geldt zeker voor belangrijke productielanden als Brazilië, India en Thailand.

Duurzaamheid

Uit een rapport van CIBE, de suikerfabrikanten en de koepel van vakbonden blijkt dat de Europese suikerindustrie en bietenteelt goed scoren ten aanzien van duurzaamheidscriteria.

Op alle fronten wordt eraan gewerkt de bietenteelt rendabel te houden. In Frankrijk loopt een grootschalig project om de genetische ontwikkeling te versnellen. Door de langere campagnes is er veel aandacht voor de bewaarbaarheid tijdens de opslag. Ook vindt onderzoek plaats naar de biovergisting van bieten en de productie van plastics en chemicaliën.

Cosun-voorzitter Dirk de Lugt op het CIBE-congres